

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ב"ה

תיק 1038251/1

בבית הדין הרבני האזורי נתניה

לפני כבוד הדיינים:

הרב אברהם שינדלר, הרב רפאל י' בן שמעון, הרב יאיר לרנר

התובעת: פלונית (ע"י ב"כ עו"ד רותי שריד)

נגד

הנתבע: פלוני (ע"י ב"כ עו"ד שוש חן נחום)

הנדון: חיוב בעל אלים פיזית ונפשית בגירושין ובכתובה

פסק דין

רקע, התביעה וההליך השיפוטי

בתאריך ה' בתמוז התשע"ה (22 ביוני 2015) הגישה התובעת הגב' [פלונית] (להלן האישה) באמצעות באת כוחה תביעה לגירושין וכן תביעה לקבלת כתובה (סכום הכתובה עומד על סך של שישים אלף דולר) נגד הנתבע מר [פלוני] (להלן הבעל).

בכתב התביעה מפרטת האישה מסכת של השפלות, קללות, וכן אלימות פיזית כלפיה. לדבריה, זו התחילה למעשה מיד לאחר הנישואין (הצדדים נישאו בשנת 1993), אך לפני כשנתיים הלך המצב והחמיר (בסוף שנת 2013). האישה הגישה תלונה במשטרה במהלך אותה שנה, ואף הוצא נגד הבעל צו הגנה בבית משפט לענייני משפחה בתאריך כ' בטבת התשע"ד (23 בדצמבר 2013).

הצדדים ניסו במהלך השנים לפנות לרב עיר במרכז הארץ בניסיון להשכיך שלום בית, אך גם ניסיון זה לא צלח.

בתאריך כ"ג באלול התשע"ה (7 בספטמבר 2015) התקיים דיון בבית דין ונשמעו טענות ומענות הצדדים:

מדברי האישה:

אני עשרים שנה באלימות פיזית ומילולית, כשהייתי בהיריון הוא 'דפק' אותי בקיר הלכתי לבית חולים. ארבע פעמים באו משטרה [...] כשהוא רצה לשכב איתי לא רציתי, הוא היכה אותי, הבת שמעה אותי, והיא אמרה לו למה אתה מרביץ לאימא שלי [...] ואז הוא היכה אותה [...] אז השכנים שמעו והזמינו משטרה [...] בסעודת שבת הוא הרביץ לי עם מצקת, הזמנתי במוצ"ש משטרה [...] הוא היה שלושה חודשים מחוץ לבית, לאור האלימות הוא עבר לדירה אחרת של הצדדים, והוא לא חזר הביתה.

מדברי הבעל:

אני לא רוצה להתגרש. היא עושה הכול כדי לקבל את זה. בפעם הקודמת הייתה לפני פסח, הרבה ניקיונות והיא במקביל גם עובדת, ביקשתי ממנה

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

"את עצבנית, אל תנקי כל כך הרבה, אבק זה לא חמץ" – צעקות, צעקות [...] לפני כן האישה לא רצתה ללכת למקווה, היא נכנסת לחדר ונועלת את החדר.

לשאלת ביה"ד היכן התביעה הרכושת, ענתה ב"כ האישה שזו בבית משפט, היא הגישה את התביעה ושם יחלקו את הרכוש 'חצי חצי'. ביה"ד שאל בקשר לכתובה ונענה כדלהלן:

ביה"ד: את מוותרת על הכתובה במסגרת הגירושיך?

האישה: לא, רשום שם שישים אלף דולר.

ב"כ האישה: אם היא תקבל גט היום, היא תוותר על הכתובה.

הבעל: היא ביקשה שלום בית.

האישה: לפני שלוש שנים בבית כנסת עשיתי את זה הלכתי לרב [...]

ביה"ד: כתוב בהסכם שאתה מתחייב שלא להכות אותה.

הבעל: וכתוב שהיא מתחייבת לשלם חצי חצי את הוצאות הבית.

הסכם שלום הבית שעליו חתמו שני הצדדים בתאריך כ"ז באדר התשע"ד ושלבסוף לא צלח, מונח על שולחנו של ביה"ד (מטושטש וקשה לקריאה) ושם כתוב בין השאר: "[פלוני] מתחייב בזאת לא להכות את אשתו לכבד אותה [...] [פלונית] מצידה תכבד אותו ותעשה כל מאמץ להגיע לשלום בית [...]" על הסכם זה חתומים שני הצדדים, וכן גבאי בית הכנסת.

בתאריך ז' בכסלו התשע"ו (19 בנובמבר 2015) התקיים דיון הוכחות בביה"ד (הבעל לא היה מיוצג לא בדיון הקודם ולא בזה). הבעל ביקש שלום בית. האישה העידה:

[הייתי] סמרטוט שלו [...] בזמן האחרון אמר: "אני גומר אותך" [...] הלכתי לאזכרה [...] כשחזרתי אמר "שכבת עם אח שלך" [...] ביום שבת הכנתי שולחן, חיכיתי לקידוש, הוא אמר: "[פלונית] זונה" – כולם שומעים, פתח את כל החלונות: "תשמעו כולם היא זונה, שוכבת עם אבא שלה."

הייתה אזכרה [...] הוא הגיע והתחיל לרדוף אחריי, ברחתי לחדר עם הבנות שלי [...] הוא רצה לשכב איתי, קודם הרביץ לי – איך אני אשכב איתו אם הוא אומר לי זונה? הוא הרביץ לי בפנים 'בוקס'.

[...]

הבעל: יש פסק דין של בית המשפט, קיבלתי את העונש ונגמר.

ביה"ד: מה עשית?

הבעל: היה שבת [...] התחילה לצעוק [...] אמרתי "תשתקי" ונתתי לה מכה [...] מה שהודיתי – הודיתי לפני ארבע שנים וקיבלתי עונש. והכול בסדר.

[...]

האישה: בשבת באוגוסט 15 הוא רדף אחריי להרביץ אם היה מספיק הוא היה 'גומר' אותי.

[...]

הבעל: רדפתי אחריה, ישבנו לאכול עם הצעקות והעצבנות שלי, היא קיללה את אבא שלי ביום האזכרה שלו אז קמתי מהשולחן ורדפתי אחריה כדי שתשתוק.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

לטענות הבעל כי האישה לא הלכה למקווה, ענתה האישה: "כשאמר לי 'זונה' לא רציתי לטבול, אבל לאחר הניסיון של השלום בית טבלתי."

בהמשך הדיון הודה הבעל שחתם על הסכם שלום בית שבו היה כתוב: "אני לא אצעק, לא אקלל, לא ארביץ" ותירץ: "זה היה אחרי שהיא לא רצתה ללכת למקווה".

בהמשך הדיון סיפרה האישה: "תליתי כביסה בפתח של המטבח, טרק את הדלת חזק על הגב שלי."

ביה"ד קבע מועד נוסף לדיון הוכחות.

בתאריך ט"ו באייר התשע"ו (23 במאי 2016) התקיים דיון נוסף בביה"ד והפעם הופיע הבעל עם באת כוח – עו"ד שוש חן נחום.

הבעל הודיע שהוא יותר משנה מחוץ לבית והוא מבקש גישור אצל רב.

באת כוחו ביקשה: "הוא מוכן ללכת לטיפול לשליטה בכעסים ולפתוח דף חדש", האישה סירבה. התנהל ויכוח בין הצדדים האם לנהל את דיון ההוכחות בו ביום או לחכות עד שייגמר הדיון בערכאה אחרת.

ביה"ד החליט לקיים דיון הוכחות. ב"כ האישה שאלה על מקרה האלימות שהיה. הבעל השיב: "הודיתי על זה בבית משפט והיה פסק דין ועשיתי את חובתי, הלכתי לטיפול, הלכתי ל'בית נועם' ולא קיבלו אותי."

ב"כ האישה הקריאה מסמך שבו חתום הבעל (הסכם שלום הבית הנ"ל):

מדובר בזוג שיש דין ודברים ואפילו אלימות קשה הבעל הורחק לשלושה חודשים, התכנסנו לעשות שלום בית למשך שלשים יום. [פלוגי] מתחייב לא להכות את אשתו, לכבד אותה [...]

באת כוח האישה הציגה פתק והבעל אישר שהוא חתום עליו. בפתק נכתב: "לא אצעק בבית מעכשיו והלאה, לא אקלל, אני לא אתנהג לא יפה עם הילדים ועם האישה, לא לשבור דברים ולא ארביץ."

ב"כ הבעל חקרה את האישה. לשאלה אם היא והילדים מוכים – מדוע לא פנתה למעון לנשים מוכות, ענתה: "זה היה לפני עשרים שנה הייתי עולה חדשה לא היה לי משפחה כאן [...]. לא רציתי כי יש לי ילדים בבית איפה אשים אותם."

לשאלת ב"כ הבעל כמה תלונות יש במשטרה, ענתה האישה "אני] חושבת [ש]ארבע".

בתאריך ט"ו בכסלו התשע"ז (15 בנובמבר 2016) התקיים דיון נוסף ואחרון, בסופו של הדיון החליט ביה"ד על הגשת סיכומים טרם שיוציא פסק דין.

על שולחנו של ביה"ד מונח חומר רב מאת משטרת ישראל על תלונות האישה וחקירתה וכן על חקירת הבעל בנושא אלימות כלפי המשפחה. כמו כן הוצא נגד הבעל בבית משפט לענייני משפחה צו הגנה שביקשה האישה במעמד צד אחד בתאריך כ' בטבת התשע"ד (23 בדצמבר 2013).

בתחילת שנת 2017 ניתנו סיכומי הצדדים.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

טענות הצדדים – סיכומים

התובעת וב"כ דרשו לחייב את הבעל בגט וכן בנתינת כתובה בסך שישים אלף דולר ופירוטו את האלימות שהפעיל הבעל, קללות, הרמות ידיים, שליטה כלכלית, שבירת חפצי הבית. כן ציינו שאינו מקיים יחסי אישות זה כמה שנים, וכן הביאו את התלונות הרבות שהאישה הגישה במשטרה ואף נחקרו – היא וילדיה – עליהן. כן ציינה ב"כ האישה שאף דיירת הבניין שהתגוררו בו הצדדים נחקרה במשטרה.

הנתבע וב"כ כתבו בסיכומים שהבעל עבד בעיקר כדי לספק את רצון האישה ומחסורה, שהנתבע לא נהג באלימות אלא התובעת היא שנהגה "הן באלימות מילולית והן באלימות רוחנית", התובעת קיללה וגידפה הנתבע במשך שנים.

כמו כן טען הבעל שהתובעת לפני כחמש שנים חדלה ללכת למקווה והרי היא אישה מורדת שאיבדה את זכותה לכתובה.

לדבריהם, הנתבע אוהב את התובעת ורצונו בשלום בית אך "עם זאת מבין הבעל בצער כי האישה רוצה להתגרש ואין כל מקום לשלום בית".

ראשי פרקים לדיון

- א. אדם אלים המקלל והמכה את אשתו חייב לגרש את אשתו;
- ב. אישה שטוענת שהבעל מאוס עליה ויש לה 'אמתלא ברורה', חייב לגרש את אשתו;
- ג. טענת מאיס עלי אינה מותנית במאיסות מיחסי אישות דווקא;
- ד. שיטת האחרונים שאף שהאישה תובעת את כתובתה נאמנת לטעון שהבעל מאוס;
- ה. טענת מאיס עלי תלויה ברגשות האישה לבדם;
- ו. סיכומם של דברים;
- ז. מסקנה ופסק דין.

דיון

א. אדם אלים המקלל והמכה את אשתו חייב לגרש את אשתו,

הנה בבעל המכה את אשתו מצינו את דברי הגהות אשרי (בבא קמא פרק המניח) שכתב:

אסור לאדם להכות את אשתו וגם חייב בנזקיה אם הזיקה. ואם הוא רגיל תדיר להכותה או לבזותה ברבים, כופין אותה להוציא וליתן כתובה. וכן השיב רבנו שמחה זצ"ל שיעשוהו על ידי נכרים – "עשה מה שישראל אומר לך".

וכך כתוב בשו"ת המיוחסות הרמב"ן (סימן קב): "אין לבעל להכות ולענות את אשתו, דלחיים ניתנה ולא לצער [...] ואם הוא מכה ומצער שלא כדין, והיא בורחת, הדין עמה."

הבית יוסף כתב על זה (אבן העזר סימן קנד) שאין לסמוך על דבריהם כיוון שלא הוזכרו ב'פוסקים המפורסמים', אבל הדרכי משה (שם) חלק על הבית יוסף וכתב:

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ואיני רואה בזו דבריו כלל, דכדאי הם הגאונים לסמוך עליהם, כל שכן שהרמב"ן ומהר"ם הסכימו בתשובותיהן בעניין הכאת אשתו והביאו ראיות ברורות לדבריהם, גם הסברא מסכמת עמהן [...] ומכל מקום נראה דטוב שלא לכופו וליתן גט אלא בדרך זה, להחרימו או לתופסו ביד עכו"ם או בשוטים שלא להכותה או שיוציא [...] ובכנימין זאב (סימן פח) [...] וכתב דאם הוא הגורם חייב להוציא, רק שביה"ד יתרו בו תחילה פעם אחת או שתיים.

ואכן הרמ"א פסק בשו"ע (אבן העזר סימן קנד):

המכה את אשתו [...] ואם רגיל הוא בכך יש ביד בית דין ליסרו [...] ואם אינו ציית לדברי הבית דין יש אומרים שכופין אותו להוציא, ובלבד שמתרין בו תחילה פעם אחת או שתיים [...]

ובפד"ר (כרך ג עמוד 221) פסקו הרבנים הגאונים א' י' וולדינברג, ע' יוסף וי' קפאח זצ"ל לגבי אישה שבעלה היה מכה אותה ואף ניסה לרצוח אותה:

אבל להכותה ולבזותה שעניה זו מסורה בידו, ואין בידנו לעשות תקנה לדבר אפילו שמואל מודה, ואפילו קיבלה עליה, יכולה לומר "איני יכולה לקבל הכאות שאין להם קיצבה".

וכך מובא בפד"ר (כרך יא עמוד 327) שפסקו הרבנים הגאונים הראש"ל ע' יוסף, ב' זולטי וש' ישראל זצ"ל באדם שהכה את אשתו כמה פעמים: "צודקת טענת האישה יכולה להמשיך לדור עמו יחד [...] והבעל חייב לגרש את אשתו".

במקרה המונח לפני ביה"ד מדובר בבעל שהוגשו עליו תלונות במשטרה על אלימות ואיומים ולדבריו קיבל את עונשו ובזה "הכול נגמר" (בבחינת מודה במקצת). א"כ אף לדברי הבעל כשהוא שרוי בלחץ – בעיקר בשבתות שאינו מעשן – הרי הוא בבחינת 'שור המועד' לאיים ולהפחיד ולהכות את אשתו ובני ביתו.

אדם זה חייב לגרש את אשתו ואין אפילו צורך להתרות בו, שכיוון שנוהג באלימות כמנהג קבוע הרי הוא כמותרה ועומד.

ב. אישה שטוענת שהבעל מאיס עליה ויש לה 'אמתלא ברורה' – חייב לגרש את אשתו

אישה שטוענת על בעלה מאיס עליו ואיני יכולה לסובלו, רבו השיטות בין רבותינו הראשונים והאחרונים, בסיכומו של דבר מובא בפד"ר (חלק ח') על ידי הרבנים הגאונים י' רוזנטל, ע' הדאיה וב' רקובר זצ"ל שאם האישה טוענת מאיס עלי ויש לה אמתלא ברורה מחייבין בגט:

כתוב בספר חוט המשולש בשם התשב"ץ (חלק ד סימן לה) דבאמתלא ברורה גלויה ומפורסמת מודים כל הפוסקים לשיטת הרמב"ם שכתב (הלכות אישות פרק יד ה"ח) שכופין אותו לגרשה לפי שאינה כשבויה שתיבעל לשנוא לה.

וכך הביא הגר"ח איזירר שליט"א (חבר בית הדין הגדול) בספר שורת הדין (כרך ב) בשם עזרת כהן שאם אישה טוענת "מאיס עלי" ויש לה אמתלא ברורה – אם בעלה מסרב לגרשה, חייב בעלה לספק את מזונות האישה משתי סיבות:

(א) כיוון שהיא אנוסה ואינה יכולה לחיות לצד בעלה, אין לקונסה בפחיתת המזונות.

(ב) כיוון שהאישה טוענת "מאיס עלי" ונותנת אמתלא מבוררת יש חיוב לגרשה, וכשהבעל מסרב לגרשה, הרי היא מעוכבת מחמתו וזכאית עקב כך למזונות והאריך שם מאד.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

בדיונים שהתקיימו בביה"ד עמדה האישה והעידה על חייה במחיצת בעלה. דבריה לוו בהתפרצויות של בכי וצעקות, כשבעלה מתפרץ מדי פעם לדבריה בצעקות וביה"ד מתרה בו שישב בשקט. ניכרים דברי אמת שהאישה חוזרת וצועקת, שאינה יכולה לחיות ולסבול את בעלה. כמו כן הביאה את התלונות הרבות שהוגשו למשטרה. כן התרשם ביה"ד מהסכם "שלום הבית" שנחתם על ידי הצדדים בבית הכנסת בנוכחות הגבאים וחלק מן קרובי המשפחה ובו כתוב מפורש שהבעל מתחייב שלא יקלל, לא יצעק, לא ישבור דברים ולא ירביץ – על זה הבעל חתום, הרי פיהו ענה בו שלפני ההסכם היה מרביץ ושובר דברים ומקלל. אישה זו זועקת מקירות ליבה "איני חפצה לחיות עם אדם כזה ואני מואסת בו" והדברים מבוררים כשמש בצהריים שכך הדבר, ולפיכך הבעל חייב לגרש את אשתו.

ג. טענת מאיס עלי אינה מותנית במאיסות מיחסי אישות דווקא

טענת "מאיס עלי" לפי חלק מהפוסקים היא גם כשטוענת "מאיס עלי" בצורה כללית, ולא דווקא על רקע של יחסי אישות. וגם אז חל דין מאיס עלי וחייב בגט.

ראה תשובות הרשב"א (המיוחסות לרמב"ן סימן קלח):

האומרת מאיס עלי אינה צריכה לתת טעם ואמתלא לדבריה מפני מה הוא מאוס בעיניה, לפי שכשם שהדעות במאכל כך הדעות באנשים ונשים, וזו שאומרת שהוא מאוס בעיניה ואינה רוצה בו ובכתובתו – שומעין לה.

וכך כתב התוספות רי"ד (כתובות סד, א):

אבל אמרה מאיס עלי [...] לא כייפינן לה על ידי הפסד כתובתה, אלא מניחין אותה במרדה, דכיון דבעלה מאיס בעיניה אנוסה היא בדבר ולא מדעתה עושה כן, ואפילו אישה כשרה אי אפשר להיבעל לשנאויה לה.

ואף על פי שאין שום מום ניכר בו, הרבה פעמים אישה מואסת בבעל ואף על פי שאין שום מום ניכר בו, וזה דומה לאדם שאין יכול לאכול מאכל השנאויה לו ונתעב עליו, ואין שום דרך כאן לכפיה כי אם לעשות דרך בקשה ולפתותה אולי תחשוק בו.

ובסוגיה זו הסתפק גם המהר"א ששון (סימן קפו) אם כשאישה טוענת מאיס עלי הטענה צריכה להיות כרוכה דווקא מסלידה מחיי אישות או אפילו מסלידה כללית שאינה יכולה לחיות ליד אדם זה, והביא:

וזה עיקר דברי הספק הוא, אי בעינן מאיס עלי מחמת בעילה או לא [...] וכל זה אני מסופק בנידון דידן ולא מצאנו בשום מקום מהפוסקים הכרח גמור, ומכל מקום המכוון אצלי שכל שאינה רוצה בו, ואומרת "שנאתי", לא יקרא עוד בעלי", הוי מאיס עלי.

אבל לכאורה מפשט דברי המחבר בשולחן ערוך (אבן העזר סימן עז סעיף ב) משמע לא כך, שכתב: "האישה שמנעה בעלה מתשמיש היא הנקראת מורדת ושואלין אותה מפני מה מרדה אם אמרה מאסתיהו ואיני יכולה להיבעל לו מדעתי [...] ומשמע שהמאיסות היא דווקא מחיי אישות עם בעלה.

וכך משמע מדברי היכל יצחק (הגר"י הרצוג הרב הראשי לישראל זצ"ל, חלק א סימן ב אות ה) שכתב:

דמאיס עלי הוא לא רק עניין של שנאת חנם, אלא בחילה נפשית ליבעל לגוף זה, והוא סוד מסודות הנפש. ובזמנינו גילו הרופאים מחלה הידועה

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

בשם מחלת המגע, והיינו שמסיבה שאי אפשר להתחקות על טיבה, בן אדם נפשו סולדת מלנגוע בבן אדם ידוע או בחפץ ידוע.

הרי לנו מחלוקת האם המאיסות צריכה להיות כללית או דווקא מיחסי אישות.

אומנם אפילו נאמר שצריך דווקא מאיסות מחיי אישות, הרי במקרה דידן הבעל האשים את האישה שאינה הולכת למקווה והאישה ענתה בבכי שאינה הולכת לטבול כי קרא לה 'זונה' וצעק את זה בקול רם. אם כן האישה אינה רוצה לקיים יחסי אישות עם בעלה כי סולדת ממנו ומכל הכינויים הבזויים שקרא לה, נמצא שלפי כל השיטות אישה זו מואסת מלחיות לצד בעלה ואף לקיים איתו יחסי אישות.

ד. שיטת האחרונים שאף שהאישה תובעת את כתובתה נאמנת לטעון שהבעל מאוס

הנה בסוגיה של מאיס עלי מצינו בגמרא (כתובות דף סג) בדין מורדת, שאם אמרה מאיס עלי לא כייפינן ליה. ומפרש רש"י "מאיס עלי: לא הוא ולא כתובתו בעינא", מוכח מדברי רש"י שהאישה אינה רוצה את הבעל וכן אינה רוצה גם את הכתובה. וכן נקטו הראשונים (רש"י, רמב"ם, רשב"א והרא"ש) שאישה שטוענת מאיס עלי הפסידה את כתובתה אבל אם תובעת את כתובתה לכאורה אין לה דין של מאיס עלי.

אבל מדברי החזון אי"ש משמע במפורש לא כך, שכתב (סימן סט אות טז):

ככל שמתאמת דבריה. לא הפסידה כלום במה שתובעת את גם כתובתה, וכל הפוסקים לא הזכירו תנאי זה, והעיקר לפי ראות עיני הדיינים, אם יש רעותא במה שתבעה כתובתה, אבל אם נראים הדברים שבעלה מאיס עליה, אלא שמבקשת כתובתה כדי שתוכל להתפרנס, למה לה לוותר על שלה? כיון שחייב לה כתובה אינה מפסדת בתביעתה, וכל שכן שאומרת שיתנו לה כפי הדין המגיע לה, שלא הפסידה בכך [...]

וכך הביא התשב"ץ (חלק ב סימן ח):

על אישה שבעלה מצער אותה הרבה עד שמרוב צער היא מואסת אותו, והכול יודעים שהוא אדם קשה הרבה והיא אינה יכולה לסבול אותו לרוב הקטטות והמרירות [...] ומכל מקום אם היא מרוב שיחה וכעסה הולכת לבית דין ותובעת כתובתה, לא הפסידה כלום, ורחמנא ליצלן מעלבון העלובות – וכי כך עונים את המועקות [...] וראוי לבית הדין לגעור בו ולקרוא עליו את המקרא הזה "הרצחת וגם ירשת" [...]

ועיין בפד"ר כרך ו' (עמוד 257) על ידי הגאונים הרבנים י' ש' אלישיב, סלמאן ח' עבודי וא' גולשמידט זצ"ל באישה שטענה מאיס עלי ותבעה כתובתה וכתבו:

ותובעת כתובתה שאמרו כפשוטה וכמשמעה, היינו תביעה לשם ממון, אשר יש להניח שחמדת הממון עמדה בלבה, וזו היא שהניעה אותה להגיע לצעד הזה של ניתוק קשר הנישואין עם בעלה, אך אם תובעת כתובה וכוונתה היא לא לשם קבלת ממון אלא לשם חיזוק טענותיה [...] הרי יש מקום לומר דבגוונא דא אין זה פוגם בטענת מאיס עלי.

ועיין עוד שם (עמוד 325) דברי הגאונים הרבנים א' גולדשמידט, ש' ישראלי וע' יוסף זצ"ל, באשה שטוענת מאיס עלי ותובעת כתובתה, שכתבו:

ואם כה, הרי במקום אשר תביעת הכתובה לפי נסיבותיה אינה מערערת את שכנועו של ביה"ד בנאמנות הטענה מאיס עלי ובכנות האמתלאה, ונראים

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

הדברים לבית הדין כי אף על פי שהיא תובעת כתובה אין בה צד תחבולה, הרי אז יפסוק בית הדין דין מאיס עלי גם במקום שהאישה תובעת כתובתה.

וכן כתבו בפד"ר (כרך טו עמוד 145) הגאונים הרבנים ש' י' כהן, מ' א' אוריה וח' ש' שאנן שאם טוענת מאיס עלי ויש לה אמתלא ברורה ורואה שבעלה אינו רוצה לגרשה, כי אז תובעת כתובתה, הדין הוא שמקבלת גם את הכתובה, שאומדנא דמוכח שאינה נותנת עיניה בממון אלא לאחר סירוב של בעלה לגרשה ולפיכך תובעת עכשיו גם את כתובתה,

הרי לפנינו שיטות המפרשים שגם אם האישה תובעת את כתובתה על ביה"ד איננה מפסידה באופן מידי אלא על ביה"ד לבחון את כנות תביעתה בעניין המאיסות. ובמקרה שלפנינו, אמנם האישה תובעת שישים אלף דולר הרשומים בכתובתה, אך הנה בדיון הראשון הצהירה ב"כ האישה כי אם תקבל את הגט היום תוותר על הכתובה, ואולם הבעל סירב. ומאז תובעת האישה את כתובתה ואינה מוחלת על כך.

ובצירוף העובדות שנתבארו לעיל בנוגע לסיבות המאיסות במקרה דנן, נראה שנתקיימו כאן דברי החזון אי"ש: "אבל אם נראים הדברים שבעלה מאיס עליה, אלא שמבקשת כתובתה כדי שתוכל להתפרנס, למה לה לוותר על שלה?"

ה. טענת מאיס עלי תלויה בדעת האישה וברגשותיה בלבד

הנה כתב הרשב"א בתשובה (ח"א סימן תקעג):

במה שהסתפקתם שאמרה ההיא מאיס עלי [...] אינו כן, שאין החן והמאוס תלויים אלא ברצון הלב, וכמה אנשים מכוערים מוצאים בעיני נשותיהם, וכמה יפים וטובים שסר הטעם בעיניהם.

וכך הביא גם הגר"א אטלס זצ"ל, אב"ד חיפה (דברי משפט, ח"ב, עמ' קלה):

יש סוג אחר של מאיסות כזו שאינה בעצם האדם אלא מאיסות זו קשורה לרגישות האישה, לטעמה, ולדעתה, והרי זה כאוכל שאינו מאוס בעצם, אלא שיש אדם הבוחל ממנו [...]

אישה זו העומדת לפנינו טוענת שבעלה מאוס עליה מפני האלימות המילולית, הקללות, המכות, ושבירת חפצים, ולדעת ביה"ד ישנם גם ישנם הוכחות שאכן המעשים הקשים היו (תלונות במשטרה, הרחקה על ידי בית משפט, בהסכם שלום הבית החתום על ידי הצדדים מודה הבעל שנעשו המעשים הללו, אלא שמתחייב שמהיום ואילך לא ייעשו עוד), הרי כל בר דעת יבין שאדם זה מאוס בפני אשתו ואינה רוצה עוד להיות במחיצתו,

לאור האמור, אפילו נצדד ונאמר שמעשי הבעל לא הרחיקו לכת כל כך כדברי האישה, הרי האישה טוענת שהיא אינה חפצה להיות עם הבעל ואין לה שום רגשות חיוביים כלפיו, והרי זהו הדין של מאיס עלי כדברי המפרשים שהובאו לעיל שחייב הבעל לגרש את אשתו.

סיכומם של דברים

טרם סיום, ביה"ד רואה חובה לחזור ולשנן את דברי חז"ל הנוגעים לחובת האדם לכבד את אשתו. וכמאמר הגמרא (בבא מציעא דף נט, א):

אמר רב חלבו: לעולם יהיה אדם זהיר בכבוד אשתו, שאין הברכה מצויה בתוך ביתו של אדם אלא בשביל אשתו, שנאמר "ולאברם הטיב בעבורה (בראשית יב, טז) והיינו דאמר רבא לבני מחוזא "אוקירו לנשיכו כי היכי דתתעורו" [כך אמר רבא לבני העיר מחוזא: "יקרו נשותיכם כדי שתתעשרו"].

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

וכן מביאה שם הגמרא: "אמר רב: לעולם יהיה אדם זהיר באונאת אשתו, שמתוך שדמעתה מצויה, אונאתה קרובה." ומפרש רש"י: "זהיר באונאת אשתו – באונאת דברים, לצערה; שמתוך שדמעתה מצויה אונאתה קרובה – לבא, שפורענות אונאתה ממהר לבא."

ופסק הרמב"ם (הלכות אישות פרק טו הלכה יט):

וכן ציוו חכמים שיהיה אדם מכבד את אשתו יותר מגופו, ואוהבה כגופו, ואם יש לו ממון, מרבה בטובתה כפי הממון, ולא יטיל עליה אימה יתירה, ויהיה דבורו עמה בנחת, ולא יהיה עצב ולא רוגז.

וכך סיכם את ההנהגות של אדם לאשתו, רבי יחיאל הרופא ב'מעלות המידות':

בני, אהבו את נשותיכם כשם שתרצו שתאהבנה גם הן אתכם, ותכבדו אותן במלבוש ובתכשיטין יותר מגופכם, כענין שנאמר "אילת אהבים ויעלת חן [...] באהבתה תשגה תמיד" (משלי ה, יט).

סיכומם של דברים אלו במשנתם של חז"ל הוא שכל ההלכות והמצוות בתורה מקשה זהב אחת הם, מצוות בין אדם למקום ובין אדם לחברו גוף וחלק אחד הם ואינן ניתנות להפרדה, ומצוות שבין אדם לחברו מתחילות בביתו – כלפי אשתו וילדיו, ולאחר מכן כלפי החברה בחוץ. אם היה הבעל מקפיד ומקיים אף הלכות אלו, היו נמנעים הצדדים מלהגיע לשערי בית הדין.

ז. מסקנה ופסק דין

1. הבעל חייב לגרש את אשתו.
2. יש לקבוע מועד לסידור גט בהקדם ולהזמין את הצדדים כמקובל.
3. אם הבעל יסרב, יש לחייבו לתת גט כפי הנהלים הקבועים בבתי הדין.
4. עקרונית הבעל חייב לשלם לאשתו את מלוא תשלום הכתובה בסך 60,000 דולר.
5. ביה"ד ימתין עד לאחר ההתדיינות הממונית שתיעשה בין הצדדים בערכאה אחרת, כדי לחשב את תשלום הכתובה במדויק ובצורה סופית.

מותר לפרסם לאחר השמטת פרטים המזהים.

הרב יאיר לרנר

מצטרפים למסקנות.

הרב רפאל בן שמעון

הרב אברהם שינדלר

נפסק כאמור.

ניתן ביום ח' בטבת התשע"ח (26 בדצמבר 2017).

הרב יאיר לרנר

הרב רפאל בן שמעון

הרב אברהם שינדלר